

Stockholms universitet

106 91 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per –Gunnar Rosengren
BESLUT

2008-11-04
Reg.nr 83-4982-08

Ansökan om tillstånd för arbetsprov för behörighet samt alternativt urval för antagning till språkkonsultprogrammet vid Stockholms universitet

Ärendet

Stockholms universitet har haft tillstånd att använda ett prov vid antagningen till språkkonsultutbildningen. Högskoleverket beslutade den 8 november 2006 att förlänga tillståndet för utbildningen till och med antagningen till höstterminen 2007 och att universitetet därefter skulle redovisa en utvärdering av provet. En sådan redovisning inkom till Högskoleverket men behövde kompletteras i några avseenden. Kompletteringen inkom ett år senare.

Stockholms universitet ansöker om att till höstterminen 2009 få använda provet för särskild behörighet till språkkonsultprogrammet samt för urval av de sökande. Universitetet avser att fortsätta med antagningar till språkkonsultprogrammet vartannat år.

Bakgrund

Stockholms universitet har bedrivit utbildning på språkkonsultprogrammet under många år och har sedan 1997 haft tillstånd att använda ett prov vid antagningen. Universitetet tillämpar särskild behörighet för antagning till programmet där de sökande ska ha lägst godkänt betyg i kurserna svenska B, alternativt svenska som andraspråk B, engelska A samt även besitta ”mycket god förmåga att uttrycka sig i skrift”. Det sistnämnda kravet bedöms genom att de sökande deltar i ett prov. Kriteriet ”mycket god förmåga att uttrycka sig i skrift” har gjorts tydligt för studenterna genom att dessa fått se kopior av tidigare genomförda prov. Proven har främst utgått från fackspråkliga texter.

Provet består av tre delar:

1. Skriva en egen text där den sökandes förmåga att anpassa texten efter vald genre samt struktur, stilnivå och språkriktighet.
2. Skriva text utifrån ett givet underlag
Delprovet testar de sökandes språk- och skrivförmåga samt förmåga att tolka mer komplexa material, sammanfatta det viktigaste och ta ställning till motsägelser.

3. Bearbeta befintlig text

Denna del testar de sökandes känsla för idiomatisk och situationsanpassad svenska.

Den första uppgiften är en s.k. spärruppgift, vilket innebär att om den sökande gör ett dåligt resultat på den så bedöms inte de två övriga uppgifterna. Uppgifterna för 2007 var att (1) skriva informativ text för en hemsida eller en argumenterande text för en hemsida, (2) motivera valet av en bra text där den sökande kan välja mellan två texter, samt (3), omarbeta en dålig översättning till idiomatisk och stilistiskt god text. Delproven prövar olika kriterier men gemensamt är att de prövar förmågor som är viktiga för att klara av utbildningen.

Bedömarna kommer överens innan provet ges om vad som krävs för att få godkänt på den s.k. spärruppgiften.

Stockholms universitet har följt upp provets användning (se nedan).

Antagningsår	Sökande	Skrivit provet	Godkända	Antagna
2002	403	292	29	20
2004	324	225	33	24
2007	139	108	32	22

Av dem som antogs 2007 var 18 kvinnor och 4 män. I provgruppen var medelbetyget 17,22 och i betygsgruppen 17,39. Något fler studenter ur betygsurvalet än ur provurvalet slutför utbildningen. Universitetet bedömer att arbetsmarknadsläget har påverkat studenternas vilja att skriva provet så att de som skrev provet 2007 var färre än tidigare år men i gengäld bättre förberedda.

Universitetet har även genom enkäter hämtat in studenternas och bedömarnas synpunkter på provet. Både studenter och bedömare var nöjda med provets utformning och uppgifterna. Enkäten visade dock att bedömningskriterierna bör utvecklas ytterligare.

Lärosätets beskrivning av urvalsinstrumentet

Stockholms universitet har även använt provet för urval till tvätredjedelar av platserna på utbildningen 2004 och från och med 2007 till 50 procent.

För bedömningen av uppgifterna under urvalsprocessen använder Stockholms universitet dels lärare på institutionen för moderna språk och dels personer som tidigare genomgått utbildningen, men som nu arbetar som språkkonsulter. Ungefär samma kompetens finns för konstruktionen av provet, med undantag för att det då även ingår en konstruktör från TISUS-provet.

Av redovisningen från Stockholms universitet framgår att de som antagits i betygsgruppen haft något högre betyg än de som antagits via det alternativa

urvalet. Uppföljningen av provet ger vid handen att de som antagits via det alternativa urvalet klarar sig något sämre än de som valts ut inom ramen för betygs- eller högskoleprovgruppen. Dock rör det sig om väldigt små skillnader. Universitetet avser att fortsätta utveckla provet för att förbättra rättssäkerhet, validitet och reliabilitet. Bland annat kommer resultaten att anonymiseras i samband med antagningen till höstterminen 2009.

Stockholms universitet har kriterier för varje uppgift i provet. Bedömarna värderar hur varje skrivande uppfyller kriterierna och gör därefter en rangordning av alla sökande.

Stockholms universitet menar att det skriftliga provet är av största vikt för att studenterna ska vara väl förberedda inför utbildningen. Universitetet menar också att betyg inte är en tillräcklig garant för att utbildningen ska kunna genomföras väl utan att provet är viktigt för antagningen.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 7 kap. 8 § högskoleförordningen ska de krav på särskild behörighet som ställs vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Högskoleverket får enligt 7 kap. 11 § medge att ett lärosäte ställer upp andra krav än de som följer av standardbehörigheterna eller från och med hösten 2010 av områdesbehörigheterna. Högskoleverket får också enligt 7 kap. 15 § högskoleförordningen medge att en högskola vid ett urval får göra en annan platsfördelning än vad som anges i 13 § om det finns särskilda skäl och även använda andra urvalsinstrument enligt 12 § samma kapitel.

Av Högskoleverkets riktlinjer framgår att verket kan, om det finns särskilda skäl, bevilja att ett alternativt urval används till högst 50 procent av platserna, inklusive den tredjedel av platserna som lärosätena själva beslutar om från och med höstterminen 2008. Om det är uppenbart att betyg och högskoleprov inte är lämpliga urvalsinstrument, kan Högskoleverket bevilja att alternativt urval används till 100 procent av platserna. Högskoleverkets bedömning är att ett alternativt urval i det här fallet kan få användas till högst 50 procent av platserna.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket beslutar med stöd av 7 kap. 11 § högskoleförordningen att Stockholms universitet till språkkonsultprogrammet förutom behörighetskraven grundläggande behörighet samt lägst godkänt betyg i Sv B, alt. Sv 2 B, En A, även får kräva godkänt arbetsprov. Högskoleverket medger även enligt 7 kap. 15 § högskoleförordningen att Stockholms universitet får använda provet för alternativt urval till högst 50 procent av platserna, inklusive den tredjedel av platserna som lärosätet själv beslutar om. De resterande platserna ska fördelas mellan högskoleprovresultat och betyg i lika delar.

Tillståndet gäller från och med antagningen till höstterminen 2009 till och med antagningen till höstterminen 2012. Därefter ska Stockholms universitet inkomma med en uppföljning av hur provet fungerat avseende särskild behörighet och inom det alternativa urvalet. I uppföljningen ska följande ingå: uppgifter om antal sökande respektive antagna, studieuppehåll och studieavbrott och studenternas prestationer för respektive grupp. Uppföljningen ska vara Högskoleverket till handa senast den 30 september 2012. Högskoleverket förutsätter att informationen till presumtiva sökande innehåller en noggrann beskrivning av de kriterier som Stockholms universitet använder för bedömningen samt de olika stegen i urvalet.

Beslut i detta ärende har fattats av Leif Strandberg, ansvarig för Högskoleverkets tillståndsgivning, efter föredragning av Per Gunnar Rosengren, utredare.

Leif Strandberg

Per Gunnar Rosengren